

NACIONĀLAIS
ATTĪSTĪBAS
PLĀNS 2020



EIROPAS SAVIENĪBA

Eiropas Reģionālās
attīstības fonds

I E G U L D Ī J U M S T A V Ā N Ā K O T N Ē

Autortiesību pārvaldība digitālo objektu izplatīšanai

Jurgis Īvāns – Digitālās bibliotēkas projektu vadītājs
Latvijas Nacionālā bibliotēka

Inta Miklūna – IT pakalpojumu pārvaldības procesu vadītāja
Kultūras informācijas sistēmu centrs

2021. gada 16. jūnijs



Kultūras informācijas
sistēmu centrs

Krājuma un digitālo objektu autortiesību pārvaldība

Mērķi:

- Veidot vienotus autortiesību pārvaldības principus, objektu/priekšmetu pieņemšanas un izmantošanas principus visās Kultūtras mantojuma institūcijās;
- Veicināt Kultūras mantojuma institūciju digitālā krājuma pieejamību sabiedrībai un Creative Commons (CC) licenču izmantošanu.
- Atvieglot autortiesību aprēķināšanu, uzskaiti un uzraudzību Kultūras mantojuma institūcijās.

Kas ir CC licences?

- Licencs līgums, kas palīdz darbus padarī pieejamus, nekomerciāliem nolūkiem (vairumā gadījumu);
- Tiesību īpašnieks nezaudē savas autortiesības;
- Starptautiski pieņemts un izmantots licenču formulējums;
- Veicina zinātnes, kultūras un izglītības attīstību;
- Sistēmā plānots ieviests 8 veidu CC licences;
- Būs licenču paraugi un vienkāršoti skaidrojumi.

Vienotie principi

- Tiek veidoti paraugi līgumiem un PN aktiem (autortiesību regulējumam);
- Dokumentu sagatavošanas procesā tiks iesaistītas konkrētās institūcijas (ar savu īpašo objektu/darbības veidu)
- Vadlīnijas un «Check-list» kas jāievēro un jāpārbauda pieņemot objektu krājumā;
- Iesaistītās organizācijas:
Kultūras ministrija, LNB, KISC, konkrētās Kultūras mantojuma institūcijas.

Autortiesību pārvaldības un licencēšanas sistēma (1)

APLIS galvenās funkcijas

- Kultūras mantojuma objektu (KMO) autortiesību statusa noteikšana
- Autoru, līdzautoru u.c. autoru, blakustiesību subjektu autortiesību aizsardzības termiņa automatizēts aprēķins
- Kultūras mantojuma objektu autortiesību statusa sākotnējais aprēķins
- Digitālo objektu (DO) autortiesību pārvaldība:
 - DO Pieejamības noteikšana uz likuma pamata;
 - DO Pieejamības noteikšana uz licences pamata.
- Digitālo objektu (DO) licencēšanas pārvaldība
- Palīdzība
- Datu apkopošana un informēšana par tiem autoriem un Digitāliem objektiem, kuru autortiesību aizsardzības termiņš beigsies ar kārtējā gada 1.janvāri

Autortiesību pārvaldības un licencēšanas sistēma (2)

- Kultūras mantojuma objektu (KMO) autortiesību statusa noteikšana:
 - pēc tipa/ apakštipa (IR / NAV autortiesību objekts);
 - pēc radīšanas gada (IR / NAV aizsargājams).
- Autoru, līdzautoru **u.c. autoru**, **blakustiesību subjektu** autortiesību aizsardzības termiņa aprēķins:
 - tiek analizēti pamatdarbības informācijas sistēmā (muzeju nozarei NMKK) norādītie tiesību subjektu dati.

Autors

Līdzautori

Salikta darba sastādītājs

Audiovizuāla darba autori

Atvasināto darbu autori

Izpildītāji

Fonogrammu producenti

Filmu producenti

Raidorganizācijas

Izdevēji

Autortiesību pārvaldības un licencēšanas sistēma (3)

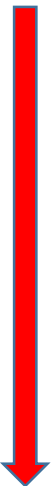
- Kultūras mantojuma objektu autortiesību statusa sākotnējais aprēķins:
 - Nav autortiesību objekts;
 - Nav autortiesības;
 - Aizsargāts ar autortiesībām;
 - Autortiesības nav skaidras (*nejaukt ar īpašo statusu «Bāreņu darbiem»*)

Autortiesību pārvaldības un licencēšanas sistēma (4)

- Digitālo objektu (DO) autortiesību pārvaldība:
 - DO Autortiesību statusa mantošana no KMO vai precizēšana/labošana;
 - DO Pieejamības noteikšana uz likuma pamata (vienmēr jānosaka);
 - DO Pieejamības noteikšana uz licences pamata (ja tiek iegūta licence).

Autortiesību pārvaldības un licencēšanas sistēma (5)

- DO Pieejamības noteikšana:

- 
- DO Tiesību paziņojuma izvēle – KMO sākotnējā autortiesību statusa mantošana, labojams;
 - DO Piekļuves paziņojuma noteikšana – atkarība no DO Tiesību paziņojuma;
 - DO Piekļuves tiesību noteikšana – atkarība no DO Piekļuves paziņojuma.

Autortiesību pārvaldības un licencēšanas sistēma (6)

- DO Pieejamības noteikšana uz likuma pamata:
 - DO Tiesību paziņojuma noteikšana - piemēram: «Ir aizsargāts ar autortiesībām»
 - DO Piekļuves paziņojuma noteikšana - piemēram: «Nav pieejams»
 - DO Piekļuves tiesību noteikšana - piemēram: «Nav»

DO Pieejamības noteikšana uz likuma pamata - piemērs

KMO/DO Autortiesību statuss	DO Tiesību paziņojums	DO Piekļuves paziņojums	DO Piekļuves tiesības
Aizsargāts ar autortiesībām	1.1. Ir aizsargāts ar autortiesībām	Nav pieejams	Nav
		Pieejams kultūras mantojuma institūcijā	Šo darbu aizsargā autortiesības un/vai blakustiesības. Šo darbu var brīvi lietot <u>personiskai lietošanai, zinātniskam pētījumam vai pašizglītībai</u> . Citiem izmantošanas veidiem jāsaņem tiesību subjekta (-u) atļauja.
	1.2. Ir aizsargāts ar autortiesībām - pieejams bibliotēkā	Pieejams bibliotēku tīklā	Šo darbu aizsargā autortiesības un/vai blakustiesības. Darbs pieejams īpaši aizsargātā publisko bibliotēku tīklā pamatojoties uz likumā noteikto autortiesību izņēmumu. Šo darbu var brīvi lietot <u>personiskai lietošanai, zinātniskam pētījumam vai pašizglītībai</u> . Citiem izmantošanas veidiem jāsaņem tiesību subjekta (-u) atļauja.
		Pieejams bibliotēku tīklā (bez iespējas lejupielādēt)	
		Pieejams Latvijas Nacionālās bibliotēkas tīklā (bez iespējas lejupielādēt)	
	1.3. Ir aizsargāts ar autortiesībām - ES Bāreņu darbs	Pieejams Latvijas Nacionālās bibliotēkas lasītavās atsevišķos datoros (bez iespējas lejupielādēt)	Šis darbs ir atzīts par nenosakāmu autortiesību subjektu darbu pirmās publikācijas valstī un saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2012. gada 25. oktobra Direktīvu 2012/28/ES par dažiem atļautiem nenosakāmu autortiesību subjektu darbu izmantošanas veidiem. Attiecībā uz šo darbu vai nu nav identificēts (-i) neviens (-i) tiesību subjekts (-i) vai ir identificēts (-i) viens (-i) vai vairāki tiesību subjekti, bet neviens nav atrast, lai gan ir veikta rūpīga tiesību subjekta (-u) meklēšana. Rūpīgās meklēšanas rezultāti ir pieejami ES Bāreņu darbu datu bāzē. Šo darbu var brīvi lietot <u>personiskai lietošanai, zinātniskam pētījumam vai pašizglītībai</u> . Piezīme:
		Pieejams tīmeklī (bez iespējas lejupielādēt)	

DO Pieejamības noteikšana uz licences pamata un licencēšanas pārvaldība

- Katram DO APLĪ uzkrāsies un būs redzami dati par noslēgtiem un APLĪ ievadītiem licences līgumiem un licencēm
- APLĪ būs jāievada dati par tiem licences līgumiem un licencēm, kas atteicas uz DO izmantošanas veidu – publiskošana *internetā*
- Licences līgumi un licences (elektronisko dokumentu vai skenētu failu veidā) APLĪ nav jāievieto
- Papildus datiem par licences līgumu un licenci, būs jāievada publiskošanas nosacījumi, kādi ir ietverti līgumā vai licencē
- Palīdzība

DO Pieejamības noteikšana uz licences pamata – dati (1)

- Licences līguma/Licences numurs
- Tips (Licences līgums vai Licence)
- Licences veids (Vienkāršā licence, Izņēmuma licence, Vispārējā licence, CC licence)
- Licences ievadītāja e-pasts un atbildīgās personas e-pasts (var sakrist);
- Licences ņēmējs / Licences devējs
- Licences termiņš (No – Līdz)
- DO Piekļūstamības noteikšana (uz licences pamata)

DO Pieejamības noteikšana uz licences pamata – dati (2)

- Vietne (var tik norādītas vairākas) – vietne, kurā licence atļauj publiskot DO
- Vieta – teritorija, uz kura attiecas licence
- IP adrese – tajā skaitā IP adrešu lauki
- Izmantošanas nosacījumi – skatījumu reizes, vienlaicīgo skatījumu skaits, lietotāja definēšana)

DO Pieejamības noteikšana uz licences pamata

- DO Tiesību paziņojuma noteikšana – piemēram - «Ir aizsargāts ar autortiesībām»
- DO Piekļuves paziņojuma noteikšana – piemēram - «Pieejams tīmeklī (bez iespējas lejupielādēt)»
- DO Piekļuves tiesību noteikšana – piemēram - «Šo darbu aizsargā autortiesības un/vai blakustiesības. Mantiskās tiesības uz šo darbu pieder organizācijai, kas ir padarījusi darbu pieejamu, vai organizācija saņēma licenci šo darbu padarīt pieejamu. Šo darbu var brīvi lietot personiskai lietošanai, zinātniskam pētījumam vai pašizglītībai. Citiem izmantošanas veidiem jāsaņem tiesību subjekta (-u) atļauja.»

DO Pieejamības noteikšana uz licences pamata - piemērs

KMO/DO Autortiesību statuss	DO Tiesību paziņojums	DO Piekļuves paziņojums	DO Piekļuves tiesības
Aizsargāts ar autortiesībām	2.1. Ir aizsargāts ar autortiesībām - nekomerciāla izmantošana	Pieejams tīmeklī (bez iespējas lejupielādēt)	Šo darbu aizsargā autortiesības un/vai blakustiesības. <u>Mantiskās tiesības uz šo darbu pieder organizācijai, kas ir padarījusi darbu pieejamu, vai organizācija saņēma licenci šo darbu padarīt pieejamu.</u> Šo darbu var brīvi lietot <u>personiskai lietošanai, zinātniskam pētījumam vai pašizglītībai.</u> Citiem izmantošanas veidiem jāsaņem tiesību subjekta (-u) atļauja.
	2.2. Ir aizsargāts ar autortiesībām - komerciālā apritē neesošs	Pieejams tīmeklī (bez iespējas lejupielādēt)	Šo darbu aizsargā autortiesības un/vai blakustiesības. Šo darbu var brīvi lietot <u>personiskai lietošanai, zinātniskam pētījumam vai pašizglītībai.</u> Citiem izmantošanas veidiem jāsaņem tiesību subjekta (-u) atļauja.
	2.3. Ir aizsargāts ar autortiesībām - tiesības iegādāties	Pieejams tīmeklī par maksu	Šo darbu aizsargā autortiesības un/vai blakustiesības. <u>Mantiskās tiesības uz šo darbu pieder trešai personai un organizācija, kas ir padarījusi darbu pieejamu, saņēma licenci šo darbu padarīt pieejamu par maksu.</u> Šo darbu var brīvi lietot <u>personiskai lietošanai, zinātniskam pētījumam vai pašizglītībai.</u> Citiem izmantošanas veidiem jāsaņem tiesību subjekta (-u) atļauja.

DO Pieejamības noteikšana uz CC licences pamata

KMO/DO Autortiesību statuss	DO Tiesību paziņojums	DO Piekļuves paziņojums	DO Piekļuves tiesības
Aizsargāts ar autortiesībām	3.1. Sabiedrības īpašumā	Pieejams tīmeklī	Jūs varat kopēt, mainīt, izplatīt un atskaņot darbu arī komerciālām vajadzībām, nevienam neprasot atļauju. https://creativecommons.org/publicdomain/mark/1.0/deed.lv
	3.2. Creative Commons / CC0 1.0 Universāls (CC0 1.0) Veltīšana sabiedrības īpašumā	Pieejams tīmeklī	Jūs varat kopēt, pārveidot, izplatīt un izpildīt darbu arī komerciālos nolūkos, neprasot par to nekādu atļauju. https://creativecommons.org/publicdomain/zero/1.0/deed.lv
	3.3. Creative Commons / Attiecinājums 4.0 Starptautisks (CC BY 4.0)	Pieejams tīmeklī	Jūs varat brīvi: Koplietot — kopēt un izplatīt darbu tālāk jebkādā vidē un formātā Pielāgot — remiksēt un pārveidot darbu, kā arī veidot jaunu uz esošā pamata jebkurām vajadzībām, arī komerciāli. https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/deed.lv
	3.4. Creative Commons / Attiecinājums-Dalīties līdzīgi 4.0 Starptautisks (CC BY-SA 4.0)	Pieejams tīmeklī	Jūs varat brīvi: Koplietot — kopēt un izplatīt darbu tālāk jebkādā vidē un formātā Pielāgot — remiksēt un pārveidot darbu, kā arī veidot jaunu uz esošā pamata jebkurām vajadzībām, arī komerciāli. https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/deed.lv
	3.5. Creative Commons / Attiecinājums-Bez atvasinājumiem 4.0 Starptautisks (CC BY-ND 4.0)	Pieejams tīmeklī	Jūs varat brīvi: Koplietot — kopēt un izplatīt darbu tālāk jebkādā vidē un formātā jebkurām vajadzībām, arī komerciāli. https://creativecommons.org/licenses/by-nd/4.0/deed.lv
	3.6. Creative Commons / Attiecinājums-Nekomerciāls 4.0 Starptautisks (CC BY-NC 4.0)	Pieejams tīmeklī	Jūs varat brīvi: Koplietot — kopēt un izplatīt darbu tālāk jebkādā vidē un formātā Pielāgot — remiksēt un pārveidot darbu, kā arī veidot jaunu uz esošā pamata. https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/deed.lv
	3.7. Creative Commons / Attiecinājums-Nekomerciāls-Dalīties līdzīgi 4.0 Starptautisks (CC BY-NC-SA 4.0)	Pieejams tīmeklī	Jūs varat brīvi: Koplietot — kopēt un izplatīt darbu tālāk jebkādā vidē un formātā Pielāgot — remiksēt un pārveidot darbu, kā arī veidot jaunu uz esošā pamata. https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/deed.lv
	3.8. Creative Commons / Attiecinājums-Nekomerciāls-Bez atvasinājumiem 4.0 Starptautisks (CC BY-NC-ND 4.0)	Pieejams tīmeklī	Jūs varat brīvi: Koplietot — kopēt un izplatīt darbu tālāk jebkādā vidē un formātā. https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/deed.lv

PALDIES!

Jurgis Īvāns – Digitālās bibliotēkas projektu vadītājs

Latvijas Nacionālā bibliotēka

Jurgis.Ivans@lnb.lv

Inta Miklūna – IT pakalpojumu pārvaldības procesu vadītāja

Kultūras informācijas sistēmu centrs

inta.mikluna@kis.gov.lv